

תאריך עדכון : 04/2018

תולדות הפילוסופיה היהודית בעת החדשה

מס' הקורס : 30201/01

המרצה : פרופ' ח. בן-פזי

סוג הקורס : הרצאה

שנת הלימודים : תשע"ט

סמסטר : א + ב

היקף שעות : 2 ש"ש

אתר הקורס באינטרנט:

א. **מטרות הקורס** (מטרות על / מטרות ספציפיות):

מטרת הקורס לאפשר היכרות ראשונית של הסטודנטים עם המחשבה היהודית של העת החדשה, החל מן המאה השבע עשרה ועד סוף המאה העשרים. הקורס מבקש להפגיש את הלומדים עם ההוגים החשובים של התקופה הנידונה ועם שאלות היסוד העומדות לפתחה של תקופה זו.

ב. **תוכן הקורס**: (רציונל, נושאים)

הקורס מבקש לתת בידי הלומדים התמצאות מרחבית וכרונולוגית בקווי התפתחותה של המחשבה היהודית בעת החדשה. הכרת המרכזים בהם התפתחה הפילוסופיה היהודית, המתחים אשר עיצבו ומעצבים אותה, פילוסופים והוגים מרכזיים אשר כוננו אותה, והכרה עם ספרי יסוד של הגות זו. למרות שהמטרה היא היסטורית ותרבותית, הרי שהפרספקטיבה דרכה נבקש להתבונן בהתפתחותה של המחשבה היהודית תהיה נקודת המבט של המחקר הפילוסופי.

1. האתגר של משנת שפינוזה למחשבה היהודית המודרנית.
2. משה מנדלסון והפילוסופיה היהודית של עידן ההשכלה
3. שלמה מימון ו"חכמת ישראל"
4. החשיבה ההסטוריוסופית – רבי נחמן קרוכמאל
5. הניאוקנטיניות – הרמן כהן ו"דת התבונה"
6. הפילוסופיה הדיאלוגית ואתיקה של אחרות

7. הציונות כהגות יהודית – יהדות של חיוב הגלות
 8. המחשבה היהודית באתגר המיסטיקה – חוג הרב קוק
 9. מחשבה יהודית חרדית חדשה

מהלך השיעורים: (שיטות ההוראה, שימוש בטכנולוגיה, מרצים אורחים)

דרכי ההוראה בקורס הן מבוססות על הרצאה פרונטלית, ודפי מקורות. במהלך הקורס נעזר גם במספר קטעי צפייה מסרטים תיעודיים

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים: (רשימה או טבלה כדוגמת המצ"ב)

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת	הערות
	המתחים המעצבים של ההגות היהודית בעת החדשה	א' שביד, תולדות ההגות היהודית במאה ה-20, תל אביב 1990, פרק ראשון.	
	האתגר של שפינוזה כלפי המחשבה היהודית	ברוך שפינוזה, מאמר על תיקון השכל, תרגום: נ' שפיגל, ירושלים תשל"ג ** ---, מאמר תיאולוגי מדיני, תרגום: ח' וירשובסקי, ירושלים תשכ"ב (ההקדמה, חובה)	
	משה מנדלסון והפילוסופיה היהודית של עידן ההשכלה	משה מנדלסון, ירושלים ; כתבים קטנים בענייני יהודים ויהדות, תל אביב תש"ז	
	שלמה מימון ו"חכמת ישראל"	שלמה מימון, חי שלמה מימון, ירושלים תש"ב	
	החשיבה ההסטוריוסופית – רבי נחמן קרוכמאל	כתבי נחמן קרוכמאל, ש' רבידוביץ' (עורך), ברלין תרפ"ד – לונדון תשכ"ד	
	הסכנה והמוסרית של "מדינת היהודים"	הרמן כהן, כתבים על היהדות, תרגום: צ' וויסלבסקי, ירושלים תרצ"ה	

	Arnold Eisen, <i>Galut: Modern Jewish Reflection on Homelessness and Homecoming</i> , Bloomington 1986	הגלות – כאידיאולוגיה יהודית	
	--	החילון – קידמה או קריסה, הרעיון בדבר "קידוש החילון".	
	מרטין בובר, בסוד שיח – על האדם ועמידתו נוכח ההווה , ירושלים תשי"ט,	בובר – עמדה דיאלוגית יהודית	
	M. Kaplan, <i>Judaism as a Civilization – Toward a Reconstruction of American-Jewish Life</i> , New York 1967	התחדשותה של היהדות בעולם של חילון – הגותו של קפלן	
	עדי אופיר, "על חידוש השם – מסכת אנטי תיאולוגית", עבודת ההווה , תל אביב 2003, עמ' 12 – 21	השואה והציונות	
		הניאוקנטיניות – הרמן כהן ו"דת התבונה"	
	מרטין בובר, בסוד שיח – על האדם ועמידתו נוכח ההווה , ירושלים תשי"ט, עמנואל לוינס, אתיקה והאינסופי – שיחות עם פיליפ נמו , תרגום: א' מאיר וש' ראם, ירושלים תשנ"ז	הפילוסופיה הדיאלוגית ואתיקה של אחרות	

	Arnold Eisen, <i>Galut: Modern Jewish Reflection on Homelessness and Homecoming</i> , Bloomington 1986	הציונות והגלות כהגות יהודית – יהדות של חיוב הגלות או שלילתה	
	הרב אברהם יצחק הכהן קוק, אדר היקר , ירושלים תשכ"ז	המחשבה היהודית באתגר המיסטיקה – חוג הרב קוק	

ג. חובות הקורס:

דרישות קדם: אין

חובות / דרישות / מטלות:

הכנה לשיעורים על ידי קריאת הביבליוגרפיה הרלוונטית, העיון בספרות מקור הנדרשת, ובתום הקורס עבודה בעקבות חומר הלימוד והביבליוגרפיה.

מרכיבי הציון הסופי (ציון מספרי / ציון עובר):
מבוסס על מטלת סיכום

ד. **ביבליוגרפיה:** (חובה/רשות)

ספרי הלימוד (textbooks) וספרי עזר נוספים:

סקירה כללית

א' שביד, תולדות ההגות היהודית בעת החדשה – המאה התשע עשרה, ירושלים תשל"ח
 ---, תולדות ההגות היהודית במאה העשרים, תל אביב תש"ן
 ---, חשיבה מחדש, ירושלים 1991
 ** ---, תולדות פילוסופיית הדת היהודית בזמן החדש, תל אביב 2001, חלק א' עמ' 44 – 63, 174 - 217
 י' גוטמן, הפילוסופיה של היהדות, ירושלים תשי"ג, עמ' 261 – 355
 ש"ה ברגמן, הוגי הדור, תל אביב תרצ"ה
 ג' רוטנשטרייך, המחשבה היהודית בעת החדשה, תל אביב תש"ה – תש"י

ברוך שפינוזה, מאמר על תיקון השכל, תרגום: נ' שפיגל, ירושלים תשל"ג
 ** ---, מאמר תיאולוגי מדיני, תרגום: ח' וירשובסקי, ירושלים תשכ"ב (ההקדמה, חובה)
 משה מנדלסון, ירושלים; כתבים קטנים בענייני יהודים ויהדות, תל אביב תש"ז
 כתבי נחמן קרוכמל, ש' רבידוביץ' (עורך), ברלין תרפ"ד – לונדון תשכ"ד
 שלמה מימון, חיי שלמה מימון, ירושלים תש"ב
 שלמה לוי שטינהיים, שטינהיים על התגלות ותיאוקרטיה, א' שאר ישוב (עורך), ירושלים 1989
 שמשון רפאל הירש, אגרות צפון, ירושלים תשל"ב

הרמן כהן, כתבים על היהדות, תרגום: צ' וויסלבסקי, ירושלים תרצ"ה

פרנץ רוזנצווייג, **כוכב הגאולה**, תרגום: י' עמיר, ירושלים תש"ל
---, **נהריים – מבחר כתבים**, תרגום: י' עמיר, ירושלים תשל"ח
** ---, "כתביו היהודיים של הרמן כהן", **נהריים – מבחר כתבים**, תרגום: י' עמיר, ירושלים תשל"ח,
עמ' 109 - 153

עמנואל לוינס, **אתיקה והאינסופי – שיחות עם פיליפ נמו**, תרגום: א' מאיר ו' ראם, ירושלים
תשנ"ו

גרשום שלום, **דברים בגו- פרקי מורשה ותחיה**, תל אביב 1982
מרטין בובר, **בסוד שיח – על האדם ועמידתו נוכח ההווה**, ירושלים תשי"ט,
נתן רוטנשטרייך, **בין הנחות יסוד למציאות**, תל אביב 1991
הרב יעקב ריינס, **אורה ושמחה**, ווילנא תרנ"ח
הרב אברהם יצחק הכהן קוק, **אדר היקר**, ירושלים תשכ"ז
א"ד גורדון, **האדם והטבע**, תל אביב תשי"ז
יחזקאל קויפמן, **גולה ונכר**, תל אביב תשכ"א
מרדכי קפלן, **ערכי היהדות והתחדשותם**, תרגום: א' רגלטון בשיתוף מ' קפלן, ירושלים 2003
אברהם יהושע השל, **אלוהים מבקש את האדם**, תרגום: ע' מאיר-לוי, ירושלים תשס"ג
הרב יוסף דב הלוי סלוביץ'יק, **איש האמונה**, ירושלים תשל"ה
ישעיהו ליבוביץ', **אמונה, היסטוריה וערכים**, ירושלים תשמ"ב

Eliezer Berkovits, *Essential essays on Judaism*, D. Hazony (ed.), Jerusalem 2002
Arnold Eisen, *Galut: Modern Jewish Reflection on Homelessness and Homecoming*, Bloomington
1986
Emil Fackenheim, *The Jewish Return into History*, New York 1978
Abraham Yehushua Heshel, *Man is not Alone*, New York 1951
Mordecai M. Kaplan, , *Judaism as a Civilization*, New York 1967
Emmanuel Levinas, *Totality and Infinity*,
---, *Difficult Freedom*, trans.: S. Hand, Baltimore 1990
Jacob Neusner, *Judaism after the death of "The death of God"*, Atlanta 1995
Judith Plaskaw, *Standing Again at Sinai*, New York 1991
Richard Rubinstein, *After Auschwitz*, Indianapolis 1966

חומר מחייב למבחנים: אין